

ПОРОДИЦА, ЖИВОТ И ДЕЛО ЉУБИЦЕ МАРИЋ У ИЗВОРИМА АРХИВА САНУ

др Ивана Б. Спасовић

Шеста београдска гимназија

Факултет за културу и медије,

Београд, Србија

E-mail: ivanajucaimare@gmail.com

УДК: 78.07

92 Марић, Љ.

Кратко или претходно саопштење

Сажетак: Рад је посвећен биографији композиторке и прве европске диригенткиње Љубице Марић (1909–2003), чланице САНУ. Њена заоставштина чува се у Архиву Српске академије наука и уметности (Историјска збирка, 15007), који је ауторка рада средила и припремила за објављивање. Заоставштина Љубице Марић (1909–2003) чува се у Архиву САНУ, у Историјској збирци, под бројем 15007.¹ Грађа обухвата 27 кутија. Временски распон је од 1902. до 2003. године. Лична и имовинско-правна документа су у једној, док претежни део чине документа делатности распоређена у 13 кутија и подељена на: делатност у САНУ, композиције и књижевна дела Љубице Марић, њене цртеже итд. Носачи звука – магнетофонске траке, грамофонске плоче и це-деови налазе се у 5 кутија. Извори обухватају период од краја XIX до почетка XX века, а садрже: документе Љубице Марић и њене породице, богату преписку, композиције, најаве и представљања наступа, награде. Драгоцен део чине и породичне фотографије, а посебну вредност има део грађе који се односи на Љубичиног стрица др Селимира Ђорђевића, начелника Ваљевске болнице током Првог светског рата.

Кључне речи: Љубица Марић, историја музике, XX век, прва диригенткиња, композиторка.

Увод

Љубица Марић рођена је у Крагујевцу, 19. марта 1909. године. Њени родитељи звали су се Катарина и Павле, мајка је била наставница, а отац зубни лекар. Завршила је нижу гимназију у Ваљеву и, упоредо, почела да учи виолину и да компонује, уз подучавање и подршку Јосипа Славенског. Музичку школу завршила је 1929. у Београду, на два одсека, виолини и композицији, а онда наставила студије у Прагу, где је постала прва диригенткиња у Европи и прва жена која је дириговала Симфонијским оркестром Чешког радија. Затим се 1933. отиснула у Берлин, на студије клавира, али се 1938. вратила у Београд и Загреб. У то време укључила се у политички живот, сарађивала и била блиска с композитором др Војиславом Вучковићем, кога су нацисти убили 1942. године. Радилa је као професорка у Музичкој школи „Станковић“, а после рата посветила се компоновању. Њена музика са одушевљењем је прихватана у европским музичким центрима, за своја дела постала је и добитница највиших признања (Спасовић, 2015: 55.). Добила је

¹ У наводима: АСАНУ, Историјска збирка 15007.

Октобарску награду Београда (1957), Седмојулску награду Србије (1965), Октобарску награду Београда за животно дело (1996) итд. Редовна чланица Одељења ликовне и музичке уметности САНУ постала је 7. маја 1981. (претходно, дописна чланица од 5. децембра 1963).

Документа Љубице Марић

Први део сређене и обрађене грађе чине изводи из Матичне књиге рођених (Крагујевац, 1909, бр. 87, 5?18. март 1909.), из 26. септембра 1979. и Уверење о држављанству Републике Србије и СР Југославије, од 29. јуна 1998, коверат с натписом документа, крштеница. Следе документа из Прага: поред осталих, препорука професора Конзерваторијума у Прагу, који је завршила Љубица Марић - Министарству просвете Краљевине Југославије и Потврда ректора о њеном усавршавању 1929/30. и 1936/37. Најзад, међу овим папирима су и решења о пензији, 10. мај 1968. и о изузетној пензији од 7. маја 1981. (29. септембар 1981.) Републички завод за здравствено осигурање, Београд, Стари град донео је Решење о праву на кућну негу 2 сата дневно, у периоду 14. децембар 1993–12. јануар 1994, па на 4 сата дневно, 1. јануар 1996–30. јун 1996, 1. јул 1996–31. март 1997. Љубица је одржавала гробницу свога оца Павла Марића² на Новом гробљу, парцела 28, гробница 43, ред 3, која је 1954. дата на бесплатно коришћење Љубици Марић. (АСАНУ, Историјска збирка, 15007–I)

Љубица Марић становала је са мајком у Улици Џорџа Вашингтона 36 у Београду. На тој згради данас стоји табла која подсећа пролазнике на славну станарку. Међу документима, налазе се и она која се односе на стан (6. јул 1955, 6. децембар 1985). Постоје и изводи из девизних рачуна, ауторски хонорари, рачуни за белу технику, дажбине. Нарочито је занимљива промена тестаментa из 1997, по којој је тражила да покретна имовина и ауторска права у земљи припадају онима који су по законском реду наслеђивања власници после Љубице. Бориславу Чичовачком и Срђану Финку, којима је у претходној верзији поверила наслеђе, остају ауторска права за иностранство. (АСАНУ, Историјска збирка, 15007–II)

² Умрлица: Наш драги и никад прежаљени Павле Марић, зубни лекар београдски, резервни мајор, погинуо је у борби код Зајечара 25. јуна 1913. бранећи своју отаџбину и оставио после себе заувек неутешну жену и двоје деце. Тело његово пренеће се из Зајечара и сахранити на Новом гробљу београдском. Погреб ће поћи са Железничке станице данас у 3.30 сати после подне. Опело у Васнесењској цркви. Београд, 29. јуна 1913. Вечито ожаловљени: супруга Катарина, деца Милан и Љубица, мати Наста, отац Милан Марић, пензионер, брат Драгутин, сестре Лепосава и Даринка, зетови Димитрије Леко, виши архитекта и Чедо Радовић адвокат, сестрићи Милан и Марко, сестричине Аспизија и Руџа, са осталом родбином.

Дело Љубице Марић

Љубица Марић сачувала је радне и коначне верзије својих дела, претежно композиција, али и књижевних радова, цртежа. Доносимо њихове наслове. *Девет фуга* (6 простих, 3 дупле фуге) за клавир; *Корал за клавир*; *Арија за виолину и клавир*, *Гудачки квартет у 4 става*; *Свита за 2 виолине у 4 дела* (на народне теме); *Соната - Фантазија за соло виолину*; *Фантазија за камерни оркестар у 2 дела* (песма и игра); *Хорске композиције на народне текстове*; *Спознаје у самоћи*; *Истина* (бајка); *Еони*, 1956-1976; *Давид и светлости броја један* (скице); *Бајка* (скице); *Разговор са Азром* (отисак из Гласа CCCLXVII (367)), САНУ, Одељење ликовне и музичке уметности, књига 5, Београд, 1992.); *Готама Буда*; *Беседа Кандарако*; *Без наслова* (проза о мајци); *Ненасловљено* (слушамо, примамо, асимилујемо); *Проза*, *Скице*, „Кугла“; *О знању и незнању*, *О природи*; *Искусва*, *Искусво*, *Тај велики живот Света*, *Скице* (о људској свести и о ствараоцу); „Сањала сам како је настао Свет...“; „Зар је живот без полеђине“; *Бајка о младићу и Истини*; *Остинато супер тема октоиха*, *Симфонија октоиха „Реком сјаја“*, *Монодија октоиха*, *Виолончело соло*; *Извод за харфу и клавир*; *Извод за два клавира*; *Партитура*; *Стихови из Горског вијенца*; *Византијски концерт*; *Праг сна*; *Песме простора*; *Инвокација за контрабас и клавир* (посвећена мајци) 1983; *Соната за виолину и клавир*; *Октоиха 1 за симфонијски оркестар*; *Дувачки квинтет*, 1931; *Музика за оркестар*, 1932; *Пасакаља за оркестар*, Београд, 1958; *Монотематичност и монолитност облика фуге*, 1964, *Из тмине појања*, 1986; *Торзо* (клавирски трио), 1996; *Музика за оркестар*, 1997; *Архаја за гудачки трио*, 1999, *Архаја 2 за дувачки трио*, 1999; *Прелудијуми*, *Етида*, *Бранково коло*, 1949; *Два комада за децу*, *Музика за клавир*, 1999; *Слово светлости*, драмски текст.³ *Клавирска збирка*, (6 прелудијума); *Две скице за клавир*, (5. и 6. прелудијум); *Чаробница*, мелодијска рецитација за сопран са клавиром; *Чувај ову страхоту*; *Соната за соло виолину*; *Асимптота*; *Прелудијум 2* из клавирске збирке; *Белешка*, посвета музике мајци; *Скице* (поезија и проза); *Скице* (проза и поезија); *Свеска* са разним белешкама; „Из књиге“ *Албум*, *Стихови*, 37 песама; *Отргнуте речи* (скице), *блокчић*; *Црна и бела слова у разговору са душом* (*Еони*); *Скице* (*Дневник*, *Време исцела*, *Велики кантар света*); *Зоран Вучић*, *Кошуља*; *Песма Души* (*без наслова*); *Црна и бела слова* (*Еони*); *Именице* (*непотпуно*); *Таблице* (*Еони*), *Избор* 1957–1975; *У вечитом сну и Сунце*; *Стихови на француском*; *Песма о Богу*; *Именице*; *Број безброја*; *Епитафи*; *Ћићурле*, *Гугуле*, *Тиче моје*; *Лудовање*; *Поезија на слово С*; *Из тмине појања* (АСАНУ, *Историјска збирка*, 15007–III–8).

³ Дело Зорана Мишића, настало на основу српских средњовековних текстова, у режији Владе Петрића, са Рашом Плаовићем и Ксенијом Јовановић у главним улогама, премијерно изведено у Српском народном позоришту у Новом Саду 17. фебруара 1967.

О стваралаштву Љубице Марић у њеној заоставштини налази се неколико рукописа и објављених текстова: почев од дипломског рада Мелите Благојевић Милин (АСАНУ, 15007, V-1; Благојевић, 1977: 89), преко Годишњака САНУ бр. 84. за 1977. годину и бр. 103. за 1996, поводом избора за дописну и редовну чланицу САНУ, до биографије на енглеском језику и биографске јединице „2000 Outstanding intellectuals of the 21st century, Lj. Marić - for The Oxford English Dictionary“. (АСАНУ, 15007, V-2, 7, 8, 9).

Мелита Благојевић Милин одржала је предавање на Коларчевом народном универзитету, 4. јуна 1980, на тему: *Портрет Љубице Марић*, уз музички филм „Византијски концерт“ и илустрације са грамофонских плоча. Она је и ауторка књиге *Љубица Марић: компоновање као градителски чин*, Београд, 2018.

Једна од фасцикли обухвата дугу и плодну делатност у САНУ, а у неколико других налазе се најаве концерата, као и дела изведена на Фестивалу југословенске музике, 12–19. новембра 1993. у Амстердаму, у организацији Концертне агенције „Барка“. Био је то јубиларни Фестивал међународног друштва за савремену музику у Амстердаму, који постоји од 1933. (АСАНУ, 15007, III-1, 3, 4)

Као мали драгуљ, у гомили папира стоји писмо Љубице Марић незаборављеном професору географије из Ваљевске гимназије, Русу, који је умро од тифуса у Првом светском рату и који ју је поштовао као музичарку (свирала је виолину на школској приредби за Савиндан), награђивао као ученицу и научио да су и биљке живе. (АСАНУ, 15007, III-5)

Композиције које је сачувала Љубица Марић вероватно указују на њен укус и оно што јој је посебно драго: R. Vagner, Palestrina, Stabat mater, Већка филхармонија – partiture – 19 стр., Морис Равел, Мадагаскарске песме, Москва, 1966, 23 стр., Жељка Спонза, Maurice Franck, Suite pour harfe, Соколов, Сборник примеров из полифоническои литератури, Москва, 1933, Edition Peters, Berlioz-Strauss, Instrumentationslehre, Teil II, 451 стр., 7. симфонија Милана Ристића, САНУ, Београд, 1981, Ноте, 13–43. стр., 7 л. у розе корицама, Нотни записи, 13 л., „Svet na rubu“, A Jine Pisničky, V Praze 1936, 7 л. Игор Стравински, Rag-time, Бечка филхармонија, партитуре, 32 стр. Игор Стравински, Концерт за виолину и оркестар, 66 стр. Игор Стравински, Симфонија, 98 л. Igor Strawinsky, Suite Italienne, 34 л. Igor Strawinsky, Persephone, Мелодрама у три дела, за тенор соло, женског спикера, мешовити хор и оркестар, текст Андре Жида, Београдска филхармонија, Ј. С. Бах, Уметност фуга. (АСАНУ, 15007, III-6)

Писма

Три кутије Заоставштине чини преписка: између Љубице Марић и њене мајке Катарине Марић, рођене Ђорђевић, од 17. септембра 1930. до 8. новембра 1960. (градови из којих су се јављале једна-другој су: Амстердам, Стразбур, Франкфурт, Загреб, Праг, Париз, Ђенова, Цеље, Сушак, Сплит, Хвар, Х. Нови), као и између њих две и Катарининих сестара, Љубичиних тетака, Љубице Марић са колегама итд. Међу пријатељима издваја се, по трајању и редовности дописивања, као и по садржају писама, Влада Петрић (1928–2019), историчар филма, професор на Харвардском универзитету и суоснивач Харвардског филмског архива. Он и Љубица били су другови из детињства и сарадници у раду, а Љубица се спријатељила и са Петрићевом супругом, чувеном глумицом Даром Чаленић (1934–2021). Стога и преписка Љубице Марић и Владе Петрића има посебно место.

Многе од разгледница упућених Љубици са свих меридијана представљају својеврсне путописе. Значајан део представљају извори у којима су други писали о личности и опусу Љубице Марић, као и илустративни материјал, у коме су и бројне позивнице за концерте и друга културна дешавања.

Посебну вредност има део (три кутије) који се односи на сроднике, с обзиром да су преци Љубице Марић изузетне личности наше историје. Приликом обраде Заоставштине сачињен је родослов и реконструисане су биографије најважнијих чланова породице и фамилије. Љубичин отац Павле Марић био је зубни лекар београдски и резервни мајор, а погинуо је у борби код Зајечара 25. јуна 1913. године. Ујаци Љубице Марић били су мајор Драгутин Ц. Ђорђевић-Цета, који је погинуо на Гучеву, 6. октобра 1914. године, и др Селимир Ц. Ђорђевић, који је докторирао на Медицинском факултету у Паризу, а радио као лекар и физикус у Голупцу, Параћину, Смедереву, Књажевцу, Јагодини и Ваљеву. Био је управник Ваљевске болнице, у којој је умро од тифуса 1915. године. Љубица Марић основала је и помагала Фонд „Др С. Ђорђевић“, при Медицинској школи у Ваљеву.

Најважнију улогу у Љубичином животу имала је мајка Катарина, наставница Више девојачке школе у Крагујевцу, која је, после преране смрти мужа, сама одгајала и школовала Љубицу. Њих две имале су топао однос, живеле, често и путовале, заједно, дописивале се интензивно у време Љубичиних боравака у иностранству због усавршавања, професуре и наступа. Претежни део свог музичког опуса, као и књижевне и ликовне радове, Љубица је посветила мајци.

Порекло и породица

Бака и деда, Павлови мајка и отац, звали су се Наста и Милан Марић, а стриц Драгутин и тетке по тати - Лепосава и Даринка. Катаринини родитељи били су Софија (умрла 1919) и Цветко, управник поште и

телеграфа. Тетке по мами биле су: Љубица Ђорђевић (умрла 1942), Даница Димитријевић и Милица Марић (удата за Димитрија Марића, физикуса Округа косовског, који је погинуо на Гучеву 6. октобра 1914. Тада је страдао и Драгутин Ц. Ђорђевић, један од ујака Љубице Марић. Остали су Димитрије, умро 1941, инспектор телеграфа, путник и путописац, гост радио-емисија, Михаило, Ђурица, Милан и – др Селимир Ђорђевић. Љубица је имала брата Милана.

Када се Љубица родила, 6. (19.) марта 1909, из Ваљева је од супруге др Селимира Ђорђевића стигла честитка за долазак девојчице и за Младенце њеним родитељима. Уз њу и торта (руска, нова, без бутера, јер га нема), слатко и ћилим („са старом, лепом мустром, исто за 125 динара, али мањи од њеног, јер су сада поскупели, мада је и боље да не буде гломазан, па да се тешко тресе“). Израдила је и Павлову слику (без рама, да сами ураме), верно, „а Селимир каже да га је потрефила тако да више не може бити“. Обећала је да ће израдити и Катину слику, не зна са које фотографије. Шаље и ајнлаге – уметке за косу, са упутством за употребу. Јавља да су прележали грип, сви осим ње, Милицу још није сасвим прошао. Брине да ли је на помолу рат или свршетак кризе. Сутрадан је додала да су морали да изваде две тегле компота, јер је пакет био тежи од 5 кг и моли да врате кутију, треба им у стану. Пита како ће се звати девојчица, поред тога што јој је име на знамење – Љубица.

Селимир Ђорђевић (Пожаревац, 4. мај 1866 – Ваљево, 6. фебруар 1915) био је српски лекар, физикус Округа ваљевског и ујак Љубице Марић.

Отац му је био Цветко Ђорђевић, мајка Софија, ћерка лекара Димитрија Капариса, брат Димитрије Ц. Ђорђевић, а сестре Милица и Катарина, удата Марић. Баба по оцу била је Ана Чолак-Антић, ћерка војводе Чолак-Анте.

Основну школу и нижу гимназију завршио је у Пожаревцу, а вишу гимназију у Београду. Студирао је две године на Филозофском факултету у Београду. После тога је добио стипендију и отишао на студије на Медицинском факултету у Паризу. Основне студије је завршио 1893. а потом остао још две године, до 1895, на специјализацији из гинекологије и акушерства.

Од 1895. до 1897. био је лекар у Голупцу, затим до 1898. лекар Среза параћинског, а онда је постављен за окружног физикуса у Смедереву, потом, 1900, у Књажевцу, а од 1902. у Јагодини. (Априла 1907. добио је премештај за окружног физикуса у Ужицу, да би на његово место дошао др Марковић. Револтиран, поднео је оставку на државну службу и затражио пензију. Ово је уважено, али је пензија била мала, па је поново тражио посао. Удовољено му је да се врати на место окружног физикуса у Јагодини, а др Марковић је из Јагодине премештен у Књажевац.)

Др Селимир Ђорђевић постављен је 22. септембра 1907. године на место физикуса Округа ваљевског (и његових пет срезова). (Његов претходник др Михајло Цвијетић - за физикуса Округа београдског. Селимир Ђорђевић је био истовремено и управник Ваљевске болнице.)

Приликом испраћаја из Јагодине цела варош је Ђорђевића испратила са музиком до воза, којим је путовао и краљ Петар, у повратку из Рибарске Бање.

Окружна болница у Ваљеву је саграђена и опремљена током 1885. и 1886. године. У време управе др Селимира Ђорђевића изграђен је хируршки павиљон те болнице.

Радио је и као школски лекар Гимназије у Ваљеву. Предложио је Драгињу Бабић да добије стипендију ваљевске општине за студије медицине у иностранству. Био је потпредседник Управе Грађанске читаонице (1907–1910) у Ваљеву.

Учествовао је у ослободилачким ратовима од 1912. до фебруара 1915. У време епидемије пегавог тифуса у Ваљевској болници 1915. био је управник четири резервне болнице. У то време у Ваљеву је радило 26 лекара на челу са др Селимиром Ђорђевићем, али за кратко време умрло је њих 21.

У Ваљево је после Церске и Колубарске битке допремљено око 12.000 рањеника, од којих су многи касније распоређени по другим болницама у Србији. Преостало је око 8.000 рањеника за којих је било око 2.500 постеља. Свако ко је могао отишао је из Ваљева које се претворило у град рањеника и нешто медицинског особља, названо „долина смрти“. Није било хигијенских услова ни болничког материјала. Проширила се епидемија тифуса која је односила дневно око 50–100 живота, а крајем децембра 1914. и 100–200 живота дневно. Процене о укупном броју жртава су више од 3.500 војника и више од 4.000 цивила. Међу жртвама били су и лекари Павле Војтех и Драгиња Бабић, као и добровољна болничарка, сликарка Надежда Петровић.

Крајем јануара 1915. оболео је и др Селимир Ђорђевић од пегавог тифуса и умро 6. фебруара 1915. Сахрањен је на Баиру у Ваљеву поред млађег брата Драгутина, а четири године касније ту је сахрањена и мајка Софија.

Био је ожењен Даринком, сестром вајара Драгомира Арамбашића (1881–1945), али је она умрла млада, а после годину дана и једно женско дете које су имали. У Ваљеву је становао у Карађорђевој 112 или Карађорђевој 105, у кући Даре Ивковић, супруге Живка Ивковића бившег судије и адвоката. Током балканских и Првог светског рата ту су живеље и његова мајка Софија и сестре удовице Милица и Катарина (мајка Љубице Марић).

Др Селимир Ђорђевић одликован је Орденом Светог Саве 3. степена, Таковским 4. степена, Медаљом за ревносну службу и Орденом Црвеног крста. (АСАНУ, Историјска збирка 15007–VII–36, 37) У Заоставштини Љубице Марић сачуван је и портрет др Ђорђевића, оригинал и девет копија, израђен у Фото-атељеу Милана Јовановића (АСАНУ, Историјска збирка 15007–VII–40, 41)

Поред портрета налазе се и фотографије Селимира Ђорђевића са школским друговима, са женом и сином и са сином на коњу. Такође и његови радови: *Етиологија вена* Париз, 1895, 88 страна, француски

језик, књига (докторат), као и књига из области медицине (о проширеним венама) на француском језику. Поред њих, текстови о лековима, нези болесника и о киши - рукописи др Селимира Ђорђевића. Ђорђевић је био управник Ваљевске болнице и у њој умро од тифуса, као и остало особље и рањеници. О томе сведоче списак лекара и особља Ваљевске болнице 1915. и изјава саучешћа војводе Живојина Мишића – мајци др Селимира Ђорђевића (АСАНУ, Историјска збирка 15007–VII–30, 33). Трагичне вести одјекнуле су у јавности, поред осталих и у „Радничким новинама“, Органу Српске социјалне демократије, Ниш, 23. фебруар 1915, „Пијемонту“ бр. 72, год. 4, 13. март 1915. О годишњицама Ђорђевићеве смрти писали су „Поменик СЛД“ (5. мај 1922.) „Политика“ (бр. 6050, 1925.) „Глас Ваљева“ (бр. 23, 2. децембар 1928.), „Напред“, (1956, 1966.) (АСАНУ, Историјска збирка 15007–VII–31, 32, 34, 35, 37, 38).

Љубица Марић неговала је сећање на свог великог ујака. У Ваљеву му је подигнут споменик, а Љубица је основала Фонд „Др Селимир Ђорђевић“ при Медицинској школи „Мита Пантић“ у Ваљеву (АСАНУ, Историјска збирка 15007, VII–40, 43–45)

На основу породичног стабла, могуће је сачинити Родослова предака Љубице Марић:

- Чолак Анта Симоновић (1777–1853) био је војвода Крушевачке нахије.
- Са женом Јеленом имао је сина Константина (и Павла?) и 9 ћерки (у Породичној грани стоји 5).
- Константин је био судија, са женом Јованком имао је петоро деце, међу којима и сина Илију. Он је био ожењен Јеленом, ћерком Димитрија Матића, члана СУД-а, покретача Енциклопедије и филозофа хегеловске оријентације (брата од тетке Владимира Јовановића).
- Илија (унук Ч. Антин) и Јелена имали су Јованку, Војина и Бошка, оснивача „Српског мача“, а родбински су били повезани и са Рибникарима.
- Једна од Чолак Антиних ћерки Ана била је удата за судију Илију Ђорђевића. Имали су осморо деце (5 синова и 3 ћерке).
- Један од њих, Цветко, унук Чолак Антин, радио је као телеграфиста у Пожаревцу и био је ожењен Софијом.
- Од 13-оро њихове деце преживело је 10, међу којима су и Катарина и Селимир, прауници Чолак Антини.
- Др Селимир Ђорђевић био на челу Ваљевске болнице, у којој је и умро 1915.
- Катарина (1875–1966) је била учитељица, удала се за мајора Павла Марића (24. јун 1863–25. јун 1913), зубара, који је погинуо у Другом балканском рату, код Зајечара.

- Добили су ћерку Љубицу (1909 – 2003), композиторку, сликарку и вајарку, чланицу САНУ (АСАНУ, Историјска збирка 15007–VII–1)

Војислав Вучковић

Дискретно залажење у интиму Љубице Марић, у њеним младим годинама, открива љубав са композитором Војиславом Вучковићем. Њени пријатељи сећају се да је са сетом пролазила поред Вучковићевог споменика у Београду.

Др Војислав Вучковић (Пирот, 18. октобар 1910–Београд, 25. децембар 1942.) био је српски музиколог, композитор и диригент. Његова дела су: симфонијске поеме „Буревестник“, „Озарени пут“ и др. Фебруара 1934. положио је докторат из филозофије на Карловом универзитету у Прагу, с тезом "Музика као пропагандно средство". (Перичић, 1968: 21.)

Револуционарном студентском покрету приступио је почетком тридесетих година, за време студија у Паризу. Члан Комунистичке партије Југославије постао је 1933. године. Био је организатор студентских рецитативних хорова. У његовом стану, у Скадарској улици, држани су илегални партијски састанци. А 1938. године у његовом стану се Јосип Броз састао са групом интелектуалаца-комуниста. После окупације Краљевине Југославије, априла 1941, укључио се у НОП. Организатор је акције за прикупљање потписа културних и научних радника, као одговор на Апел српском народу. Ухапшен је 24. децембра 1942, а сутрадан је умро, од задобијених рана приликом хапшења и мучења у Специјалној полицији.

Био је ожењен с Фани Политео. По њему се зову музичке школе у Београду, Чачку и Нишу, а у Пироту су му подигнути споменик и спомен-плоча на родној кући. (Перичић, 1969: 571.)

Једино Вучковићево сачувано писамце Љубици гласи:

„Из Стразбура сам ти послао једну критику, јави да ли је стигла – ако није, можеш је добити преко уредништва „Elsasser Bote“, Rue de Done Strasbourg, број од 18. VIII. Она је одлична, видећеш. А сад, мили, досвиданија и пиши ми што пре. Твој Пријашко.“ (АСАНУ, Историјска збирка, 15007, IV)

Сређивање, обрада и објављивање Заоставштине Љубице Марић (1909–2003), која се чува у Архиву САНУ (под бројем 15007) значајни су за историографију, историју музике и самог XX века. Љубица Марић била је врхунска композиторка, прва европска диригенткиња, омиљена професорка, угледна чланица САНУ, утицајна и у јавном животу Југославије и Србије. Она је и својеврсна жена XX века. Не само по томе што се време њеног живота поклапа са тим веком, него и по томе што је искористила све шансе које је ово доба пружио једној талентованој и

вредној жени, а истрајала је упркос светским ратовима, страдањима у породици и другим недаћама. Прича о Љубици Марић прича је и о љубави, посебно оној између мајке и ћерке, о снази породичних спона, женама које су се саме довијале да преживе, али и подрже своју узданицу. Извори из АСАНУ чувају успон Љубице Марић, зенит њеног стваралаштва и вредан траг који је оставила иза себе. Поред тога, откривају изузетне личности које су посредно биле повезане са Љубицом Марић. Најзад, грађа сведочи да је велика уметница била и веома ангажована у друштву, са јасним и нескривеним ставовима.

Извори и литература:

- Архив САНУ, Историјска збирка, 15007, Заоставштина Љубице Марић
Кроз цео свет, „Политика“, 28. феб. 1934, стр. 8. digitalna.nb.rs;
 Милин, Мелита (2018). *Љубица Марић, компоновање као грађитељски чин*.
 Београд: Музиколошки Институт САНУ.
 Милин, Мелита (1977). *Послератно стваралаштво Љубице Марић*. Београд:
 дипломски рад.
Мала енциклопедија Просвета, Београд 1959.
 Перичић, Властимир (1969). *Музички ствараоци у Србији*, Београд: Просвета.
 Перичић, Властимир (1968). *Др Војислав Вучковић: Студије, есеји, критике*;
Војислав Вучковић уметник и борац. – Београд: Нолит.
 Спасовић, Ивана Б. (2015). *Четврти сталеж - Жена кроз историју*, Вршац:
 Висока школа за школовање васпитача «Михаило Палов».

SUMMARY

FAMILY, LIFE AND WORK OF LJUBICA MARIĆ IN THE SOURCES OF THE SASA ARCHIVE

PhD Ivana B. Spasović

The work is dedicated to the biography of composer and conductor Ljubica Marić (1909–2003). Her legacy is kept in the SANU Archive, which the author of the paper organized and prepared for publication. The sources cover the period from the end of the 19th to the beginning of the 21st century, and contain: documents of Ljubica Marić and her family, rich correspondence, compositions, announcements and presentations of performances, awards. Family photographs also make up a valuable part, and a part of the material related to Ljubica's uncle Dr. Selimir Đorđević, the head of Valjevska Hospital during the First World War, has a special value.

Key words: Ljubica Maric, history of music, 20th century, first female conductor, composer.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна и универзитетска библиотека
Републике Српске, Бања Лука

78(082)

НАУЧНИ скуп "Савремено и традиционално у музичком
стваралаштву" (6 ; 2024 ; Источно Сарајево)

Савремено и традиционално у музичком стваралаштву. 6 :
зборник радова са научног скупа одржаног 12-14. децембра
2024. године / [главни уредник Мирадет Зулић]. - Источно
Сарајево : Музичка академија, 2025 (Источно Сарајево :
Копикомерц). - 186 стр. : илустр., ноте ; 24 cm

На врху насл. стр.: Универзитет у Источном Сарајеву. - На насл.
стр.: Дани Војина Комадине. - Текст ћир. и лат. - Текст на срп. и
рус. језику. - Тираж 100. - Напомене и библиографске
референце уз текст. - Библиографија уз сваки рад. - Summaries.

ISBN 978-99976-064-5-7

COBISS.RS-ID 143400705